

af den lange Arbejdstid henviste til at søge i sene Aften- og Nattetimer, hvad der jo gaar ud over Sundheden. Ganske naturligt forsømmer ogsaa Arbejderne deres Hjem; de har for lidt Tid til Samvær med Hustru og Børn. Arbejdet og den naturnødvendige Søvn tager praktisk talt hele deres Tid. Alle disse Ting forstærkes i de store Byer i høj Grad ved de store Afstande. Arbejderen maa to Gange om Dagen tilbagelægge en lang Afstand fra sin Bopæl til Arbejdspladsen, hvad der giver ham et Tillæg til hans Arbejdstid. Men ganske særlig er det naturligvis et Onde med en lang Arbejdstid, naar der er Tale om en kontinuerlig Drift. Her har man jo, naar man vil følge en praktisk Inddeling, kun Valget mellem en 12 Timers Arbejdstid og en 8 Timers, 2-Holds-Skifte eller 3-Holds-Skifte. I alle Virksomheder med kontinuerlig Drift, hvor der ikke er 3-Holds-Skifte, er der da ogsaa en Arbejdstid paa 12 Timer; og med Vejen frem og tilbage har en saadan Arbejder ofte en faktisk Arbejdstid af 13—14 Timer. Det er indlysende, at en saadan Arbejdstid i sig selv er sundhedsskadelig. Den kontinuerlige Drift medfører desuden, at vedkommende Arbejder en Del af Tiden maa gøre Dag til Nat og omvendt, han maa arbejde paa den Tid af Døgnet, som af Naturen er bestemt til Menneskets Hvile, og maa søge sin Hvile paa den Tid, som er den naturlige til at arbejde i. Hvis der ikke er Tale om stærke og udholdende Konstitutioner, vil alene den Omstændighed kunne føre til sygelige Tilstande, Søvnløshed og andre nervøse Lidelser. Tillige lider vedkommende Personers Hjem derunder. Hjemmet maa undvære ham paa de Tider, som Arbejdstiden medfører, og om Dagen er hans Nærværelse nærmest en Gene for Hjemmet, idet der skal tages Hensyn til den Ro, som er nødvendig for, at han kan faa tilstrækkelig Søvn. Produktionen i visse Virksomheder er imidlertid af den Beskaffenhed, at der maa arbejdes Døgnet rundt, det er altsaa et Forhold, som Menneskene maa underordne sig. Men det er da et rimeligt Krav, at Arbejdstiden først og fremmest forkortes til 8 Timer i Døgnet, saaledes at den paagældende dog kan faa nogen Tid til Rekreation og til Samvær med sin Familie.

Nu kan det ganske vist siges, som ogsaa det ærede Medlem, der nys talte, sagde, at det maa man overlade til fri Forhandling mellem de to Parter; det maa være Arbejdernes og Arbejdsgivernes Sag at forhandle sig til Rette om dette. Men 8 Timers-

Arbejdsdagen er jo ikke hidtil gennemført paa den Maade i nogen stor Udstrækning, og det ligger bl. a. i, at Arbejdsgivernes meget omfattende Organisation har skabt sig en stærk Magtstilling og har til dette og til visse andre Spørgsmaal taget et saakaldt principielt Standpunkt, har stillet sig i Princippet imod nogen væsentlig Indrømmelse med Hensyn til Arbejdstidens Forkortelse. Overfor denne Situation vilde det være nødvendigt for Arbejderne, hvis de selv skulde gennemføre det Krav, her er Tale om, at kaste sig og dermed Samfundet ud i en stor vidtrækkende Kamp, som vilde være meget uheldig for hele Samfundet, og som kunde føre til meget store Tab. Overfor dette er Arbejderne i de fleste Tilfælde hidtil vejet tilbage, de har resigneret, for ikke at bringe Samfundet denne Vanskelighed; de har derfor i de fleste Tilfælde fundet sig i den lange Arbejdstid i Virksomheder med kontinuerlig Drift. I nogle Tilfælde er der dog opnaaet 3-Holds-Skifte. Ældst er vel denne Ordning ved de københavnske Gasværker, hvor den er gennemført af Københavns Kommunalbestyrelse for nu snart mange Aar siden. Endvidere er 3-Holds-Skifte gennem faglig Overenskomst indført i Svovlsyrefabrikkerne i 1916 og i Olie-møllerne, vistnok noget tidligere.

Man havde nu i Arbejderkredse sat sin Forventning til Fabriklovens § 24, men er altsaa blevet skuffet. De lange og vidtløftige Forhandlinger, som blev nævnt ogsaa af det ærede Medlem, der nys talte, har ikke ført til, at der ad den Vej kan naas en Lovfæstelse af den 8 Timers-Arbejdsdag i Virksomheder med kontinuerlig Drift, navnlig i Papirfabrikkerne. Det undrer mig noget, at man ikke har kunnet bruge Fabriklovens § 24, thi jeg synes, det er selvindlysende, at der her er Tale om en sundhedsskadelig Virksomhed, ikke blot i al Almindelighed paa Grund af Nat-arbejdet og alt det øvrige, som jeg har berørt, men ogsaa paa Grund af selve Arbejdets Natur i Virksomheder som Papirfabrikker, Cementfabrikker og andre. For Papirfabrikernes Vedkommende udføres Arbejdet i visse Afdelinger under en meget høj Temperatur, i andre Afdelinger under en særdeles lav Temperatur og med stærk Anvendelse af Vand, saaledes at Arbejderne er gennemblødte i en stor Del af Arbejdstiden. Arbejdet i Cementfabrikkerne er stærkt støvudviklende og ganske sikkert sundhedsskadeligt for Arbejderne. Men det har altsaa ikke været muligt at